

Pirkanmaan Ilmastotoimintakeskuksen uutiskirje 1/2025

Hei!

Uusi vuosi on käynnistynyt vilkkaasti ja ei voi kuin ihmetellä ajan kulun nopeutta. Vastahan oli uusi vuosi ja nyt mennään jo maaliskuun puolella. Kevät näyttää tänä vuonna alkavan aikaisin vähälumisen talven vuoksi, ja jo nyt metsissä on paikoin täysin lumetonta. Tänä talvena vanha sananlasku "*pihlaja ei kannakaan kahta taakkaa*" näyttää osuvan kohdalleen. Paljon oli marjoja puissa syksyllä ja vähän sitä lunta sitten tulikin. Ainakin toisinaan nämä vanhat kansan viisaudet pätevät.

Alkanut vuosi on ollut muutosten tuulten siivittäjä sekä kotimaassa että globaalisti. Yhdysvalloissa valta vaihtui ja kuten odotettavissa oli, Pariisin ilmastopöytäkirjasta irtauduttiin heti alkuunsa. Suomessa taas on joiltakin hallituspuolueiden edustajilta kuultu kommentteja, että ilmastolakia pitäisi avata ja muuttaa. Eiväthän nämä uutiset kuulosta mitenkään hyviltä ilmaston ja ympäristön kannalta.

Onneksi hyviäkin uutisia mahtuu mukaan. Roomassa löydettiin sopu rahoituskysymyksistä YK:n luontokokouksessa. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja sen köyhtymisen estäminen ovatkin nousseet ilmastomuutoksen torjumisen rinnalle ja hyvä niin. Nämä kaksi asiaa kun kulkevat hyvin pitkälle käsi kädessä ja niihin liittyviä haasteita tulee ratkaista samaan aikaan yhdessä.

Ilmastotoimintakeskuksen toiminnastakin kuuluu hyviä uutisia. Saimme haetun jatkoajan ja täten keskuksen toiminta jatkuu kesään 2026 asti. Tämä mahdollistaa parin lisätyöpajan järjestämisen alkuperäiseen suunnitelmaan nähden. Lisäksi viime vuoden lopulla ideoitu nuorten ilmastoakatemia kokoontui ensimmäistä kertaa helmikuussa Lempäälässä ja Teamsissa. Nuorten läsnäolo keskuksen työpajoissa on ollut yksi parhaimmista ideoista ja nyt perustettu akatemia jatkaa ja vahvistaa tätä yhteistyötä. Suurena toiveena on, että akatemia jatkuisi vielä senkin jälkeen, kun keskuksen toiminta päättyy virallisesti.

Helmikuun maatalousteemaisesta työpajasta löytyy katsaus tässä uutiskirjeessä. Kiitos vielä Pirkanmaan ilmastoverkostolle ja Pälkäneen kunnalle yhteistyöstä ja suuri kiitos kaikille osallistujille! Huhtikuussa kokoonnutaan vielä työpajaan ennen kesätaukoa Tampereelle. Pirkanmaan Yrittäjien kanssa yhteistyössä paneudutaan vastuullisuusraportointiin. Tulossa on jälleen tärkeää ja ajankohtaista asiaa. Nähdään siis Tampereella 14.4.!

Oikein hyvää alkavaa kevättä kaikille!

Terveisin Henri

Helmikuun työpajassa paneuduttiin monitavoitteiseen maatalouteen

Ilmastotoimintakeskuksen, Pirkanmaan ilmastoverkoston ja Pälkäneen kunnan yhteinen työpaja kokosi kolmisenkymmentä osallistujaa Pälkäneen Nuijantalolle monitavoitteisen maatalouden äärelle. Työpajassa kävi hyvin selväksi se, että maatalouteen liittyy paljon sekä mahdollisuuksia että haasteita.

Maatalouden monitavoitteisuutta lähestyttiin kolmesta eri näkökulmasta: hiilensidonnasta, vesiensuojelusta ja maataloustoimien kannattavuudesta. Näistä näkökulmista kuultiin puheenvuorot Helsingin yliopistolta, Aito Suvi ry:ltä sekä MTK Pirkanmaalta. Neljäs näkökulma, eli luonnon monimuotoisuus, jäi valitettavasti vähälle huomiolle puhujan sairastumisen vuoksi.

Maatalouden hiilensidonnasta kertovassa esityksessä todettiin, että maataloudessa tehtävät muutokset näkyvät maaperän hiilivarastossa hyvin hitaasti. Maatalouden hiilensidonnasta tutkimuksia on myös jatkettava tulevaisuudessa. Vesiensuojelusta kertovassa esityksessä korostettiin vesien merkitystä hiilinieluna ja ravinteiden vesistöihin pääsemisen estämistä. Maatalouden kannattavuudesta puolestaan kerrottiin, että viime kädessä viljelyn kannattavuus ratkaistaan tilan kiinteillä kustannuksilla. Ilmastotoimintakeskus esitteli lopuksi lyhyesti ajatustaan uudesta kokonaisvaltaisen ilmastovaikutusten arvioinnin työkalusta.

Kahvitaun jälkeen jakauduttiin pienryhmiin, joissa keskusteltiin päivän esitysten herättämistä ajatuksista, maatalouden haasteista ja niiden taklaamisesta sekä mm. maataloudesta viestimisestä. Lopuksi jokainen osallistuja sai kirjoittaa lapulle ajatuksiaan siitä, mitä itse voisi tehdä maatalouteen liittyvien asioiden hyväksi.

Kuva 1. Jaakko Ahola MTK Pirkanmaalta kertoi maatalouden kannattavuudesta. Kuva: Ossi Kekki.

Keskusteluissa maatalouden kannattavuus todettiin hyvin vaikeaksi yhtälöksi, ja että niukkuus on yhdistävä tekijä sekä maataloudessa että julkisella puolella. Keskustelua käytiin myös tutkimuksesta ja tulosten epävarmuuksista. Luomuviljelyn hyödyt synnyttivät keskustelua ja pohdintaa esimerkiksi siitä, riittäisikö ruoka, jos kaikki viljelisivät luomun menetelmin.

Maatalouteen liittyvistä haasteista esille nousivat ilmastonmuutos, peltojen korkea hinta ja haastava sijainti logistiikan suhteen, tutkimustiedon puute ja uusien viljalajikkeiden kehittämisen hitaus. Ratkaisuiksi haasteisiin ehdotettiin mm. byrokratian keventämistä, yhteistyön lisäämistä, neuvontajärjestöjen hyödyntämistä ja vaikuttamista varhaiskasvatus- ja koulumaailmaan. Ideaalitulanteina nähtiin se, että ihmiset olisivat aktiivisesti mukana toimissa ja valinnoissa olisi pitkän ajan näkökulma mukana. Myös esimerkiksi kunnollinen korvaus hiilen sidonnasta nostettiin esille.

Maataloudesta viestiminen koettiin vaikeaksi ja riittämättömäksi. Koulujen rooli nuorten tiedon lisäämisessä koettiin tärkeäksi. Samassa yhteydessä huomautettiin, että monet nuoret ovat irtaantuneet maataloudesta. Viljelijöiden ilmasto- ja ympäristötekojen saaminen läpi mediassa koettiin vaikeaksi ja asenteiden nähdään usein olevan viljelijöitä syyllistäviä. Viestinnässä olisi hyvä löytää tasapaino positiivisten asioiden ja uhkakuvien välillä, Kasvokkain tapahtuva kohtaaminen koettiin myös tärkeäksi.

Työpajassa kuullut esitykset ja keskustelujen koosteet löytyvät Ilmastotoimintakeskuksen verkkosivuilta. Suuri kiitos kaikille työpajassa mukana olleille!

Kuva 2. Kahvitauot ovat aina tärkeitä sekä virkistäytymisen että verkostoitumisen kannalta. Kuva: Topi Rönkkö.

Kasvidiversiteetin lisäämisellä voidaan lisätä maaperän hiilensidontaa maataloudessa

Helsingin yliopistossa on kokeiltu seuralaislajien kasvattamista yhdessä päälajin kanssa. Tulokset ovat rohkaisevia.

Kasvien monimuotoisuuden lisäämisellä voidaan saavuttaa merkittäviä hyötyjä maataloudessa. Seuralaiskasvien, kuten valkoapilan ja timotein, kasvattamisella voidaan parantaa maaperän rakennetta ja lisätä hiilen sitoutumista maaperään. Positiiviset vaikutukset syntyvät kasviomassan lisääntymisen ja maaperän mikrobien vuorovaikutuksen tehostumisen kautta.

Helsingin yliopiston professorin Anna-Liisa Laineen mukaan maaperän rakenteen parantamisella voidaan myös vähentää lannoitteiden käyttöä. Lisäksi seuralaislajit voivat toimia myös tautien leviämisen estäjinä. Huomion arvoista on myös se, että seuralaislajien kasvattaminen ei vaikuta negatiivisesti päälajin satomääriin.

Helsingin Viikissä tehdyssä kokeessa tutkittiin ohran kasvua yhdellä, kahdella, neljällä ja kahdeksalla seuralaislajilla. Tulosten mukaan neljän seuralaislajin käyttö tuottaa samat hyödyt kuin kahdeksan lajin käyttäminen. Laineen mukaan tulos on hyvä viljelijöiden kannalta, sillä kahdeksan lajin lisääminen olisi liian työlästä. Laine huomauttaa, että vaikka yhden kokeen tulosten perusteella ei voida antaa suosituksia, niin seuralaislajien kokeileminen on kuitenkin riskitöntä ja täten suositeltavaa.

Euroopan Unionin tasolla viljelyssä pyritään kohti tervettä maaperää. Terveen maaperän indikaattoreita on kuitenkin vaikea määritellä. Tämän vuoksi Laine sanookin, että on mielekästä tutkia sitä, millaisia muutoksia kasvidiversiteetin lisääminen tuottaa. Laineen mukaan viljelijät tekevät hyvää pioneerityötä kasvien monimuotoisuuden lisäämisessä, ja hän toivookin, että poliittisilla keinoilla voitaisiin ohjata koko järjestelmää kestävämpään suuntaan.

Helsingin yliopiston lisäksi tutkimuksessa ovat mukana Luonnonvarakeskus, Ilmatieteen laitos, Suomen ympäristökeskus ja Baltic Sea Action Group. Tutkimus on osa Maanviljelyn monihyötyiset ratkaisut ilmastokestävään ruokajärjestelmään -hanketta, joka päättyy ensi syksynä.

Asiantuntija-artikkeli yritysten ja yliopiston välisestä yhteistyöstä

Tampereen yliopiston aerosolifysiikan professori Topi Rönkkö pohtii tuoreessa Pirkanmaan asiantuntija-artikkelissa, kuinka yritysten ja yliopiston välinen yhteistyön merkitystä ja hyötyjä molemmille osapuolille. Artikkelin löytyy Pirkanmaan Yrittäjien nettisivuilta:

<https://www.yrittajat.fi/ajankohtaista/blogit/muutama-ajatus-yritysten-ja-yliopiston-valisesta-yhteistyosta/>

Pirkanmaan Ilmastotoimintakeskus -hankkeen henkilöesittely

Kuka olet?

Olen Jorma Keskinen. Ikää minulle on jossakin välissä tullut jo 65 vuotta. Olen fysiikan professori Tampereen yliopistossa ja Aerosolifysiikan laboratorion johtaja.

Mikä on opinto- ja työtaustasi?

Aloitin diplomi-insinööriopintoni aikomuksena erikoistua soveltavaan elektroniikkaan. Sitä tulikin opiskeltua pääaineen verran, mutta lopulta vaihdoin pääaineeksi teknillisen fysiikan, josta tein diplomityöni. Tekniikan tohtoriksi olen valmistunut Tampereelta 1992. Vuodesta 2001 lähtien olen toiminut fysiikan professorina aloittaen Tampereen teknillisessä korkeakoulussa ja lopuksi Tampereen yliopistossa. Tutkimustyöni olen tehnyt aerosolifysiikan parissa. Aloitin mittausmenetelmien kehittäjänä, sitten tutkimus laajeni muuallekin, erityisesti liikenteen päästöihin.

Mikä on roolisi Ilmastotoimintakeskuksessa?

Olen Tampereen yliopiston osahankkeen vastuullinen johtaja. Olen saanut olla mukana suunnittelemassa keskuksen toimintaa ja sen tapahtumia sekä hieman myös käytännön toteutuksessa. Yhteistyö erilaisten toimijoiden kesken on ollut minulle todella antoisaa ja näkemyksiä avartavaa.

Tätä et ehkä tiennyt minusta

Olen harrastanut moottoripyöräilyä eri muodoissa 16-vuotiaasta lähtien. Keräilytaipumuksen takia autotalliin on päässyt kertymään moottoripyöriä ja asuntooni kirjoja. Erikoisalanani — vanha ja huono kirjallisuus — teoksia on yli 30 hyllymetriä. Nyt niitä pitäisi siirtää pois remontin alta ja saan enenevästi kommentteja keräilyn järkevyydestä.

Tulevia tapahtumia

Seuraavat Pirkanmaan Ilmastotoimintakeskuksen työpajat

Huhtikuun työpajan aiheena on ”Yritysten vastuullisuusraportointi – case-esimerkkejä yrityksiltä”. Työpajassa saamme kuulla mitä vastuullisuus merkitsee SOK:lle (puhujana vastuullisuuspäällikkö Terhi Naukkarinen), GLi Express Oy:lle (puhujana hallituksen puheenjohtaja Kristian Lella) ja Integrata Oy:lle (puhujana johtaja, järjestelmäpalvelut Laura Huhtiniemi). Lisäksi kuulemme yritysten vastuullisuutta tutkineen yliopistonlehtori Hannele Mäkelän tutkimuksesta yritysten vastuullisuuteen liittyen (hyödyt ja näkemyksiä tulevaisuudesta).

Ilmoittautuminen työpajaan [Pirkanmaan Yrittäjien sivujen kautta](#). Viimeinen päivä ilmoittautua on 7.4.

Kiitos kaikille seuraavien työpajan aihekyselyyn osallistuneille. Aiheista muutama sai selkeästi enemmän kannatusta. Olemme aloittaneet työpajojen suunnittelun näiden aiheiden ympärille syksyille 2025 ja helmikuulle 2026.

Syksyn työpajojen alustavat päivät 18.9.2025 (Hyytiälän metsäasema, teema tarkentuu) ja 27.11.2025 (sään ääri-ilmiöt, paikka varmistuu myöhemmin). Aiheet tarkentuvat lähiaikoina ja ilmoitamme näistä työpajoista mahdollisimman pian nettisivuilla ja myös seuraavassa uutiskirjeessä!

Ilmakehän ja ilmaston osaamiskeskus ACCC:n vaikutusviikko Helsingissä 22.-25.4.2025

Ilmakehän ja ilmaston osaamiskeskus ACCC:n neljäs vaikutusviikko (ACCC Impact Week) järjestetään Helsingissä kulttuurikeskus Sofiassa 22.–25.4. Tämän vuoden teemana on ilmastonmuutoksen ja vihreän siirtymän tuomat haasteet yhteiskunnalle ja tieteelle. Viikon aikana kuullaan lukuisia esityksiä ja paneelikeskusteluja. Tilaisuus on kaikille avoin, mutta ilmoittautumista pyydetään **9.4.2025** mennessä. Osallistua voi sekä koko viikolle, että vain osaan viikosta, esimerkiksi yhteen päivään tai sessioon. Tilaisuudet ovat pääosin läsnäolotilaisuuksia, mutta Helsingin yliopiston ilmastoasiantuntijan erikoistumiskoulutuksesta kertovaa luentoa (24.4. klo 15–17) on mahdollisuus seurata myös etänä. Tervetuloa mukaan!

Viikon ohjelma: <https://www.acccflagship.fi/index.php/4th-accc-impact-week-2025/>

Ilmoittautuminen: <https://elomake.helsinki.fi/lomakkeet/133534/lomake.html>